

Ταξίδι στην Ελλάδα του 1821 με κεντρικό ήρωα έναν Αμερικανό φιλέλληνα.
 Προσωπικά αδιέξοδα και ερωτικά πάθη με επίκεντρο την έξοδο του Μεσολογγίου

Μοναδική (δι)έξοδος η κάθαρση

Η αηδονόπιτα
 ΙΩΙΔΩΡΟΣ ΖΟΥΡΓΟΣ
 ΠΑΤΑΚΗ 2008
 ΣΕΛ. 597, ΤΙΜΗ €22,00

Του Μάνου Κοντολέων

Το πέμπτο του μυθιστόρημα κυκλοφόρησε ο Ιωίδωρος Ζουργός, ένας συγγραφέας που μόλις με το προηγούμενο του «Η σκιά της πεταλούδας» έγινε γνωστός σε ένα αληθινά ευρύ κοινό. Τα τρία πρώτα μυθιστορήματά του δεν ήταν ιστορικά αλλά διέθεταν -το καθένα με τον τρόπο του- στοιχεία που αναζητούσαν την ταυτότητα του ατόμου, άλλοτε μέσα από τον έρωτα, άλλοτε μέσα από την

ανήγνωση της παιδικής ηλικίας κι άλλοτε μέσα από διαχρονικούς θρύλους και μύθους.

Αυτοί οι προσανατολισμοί παραμένουν και στα δύο τελευταία, μόνο που ο Θεσσαλονικιός συγγραφέας δείχνει πως θέλει πλέον να τα τοποθετεί σε συγκεκριμένους ιστορικούς χρόνους και γεωγραφικούς τόπους. Από την άποψη αυτή, λοιπόν, τόσο η «Πεταλούδα» όσο και η «Αηδονόπιτα» δεν είναι ιγνήσια ιστορικά μυθιστορήματα -για τον Ζουργό δεν είναι το ιστορικό συμβάν που καθορίζει την εσωτερική εξέλιξη των ηρώων του αλλά, αντίθετως, είναι το άτομο που αναζητά τον εαυτό του μέσα σε μια εποχή και σε έναν τόπο.

Αν η «Πεταλούδα» είχε πολλά θετικά στοιχεία που αποδείκνυαν πως ο συγγραφέας της διαθέτει και σημαντικότητα ταλέντο και γνήσια συγγραφικά οράματα, το νέο αυτό μυθιστόρημα επιβεβαιώνει όλα αυτά, τα διευρύνει, μα και σε κάποια σημεία τα απαρνεί. Στο προηγούμενο του έργου ο Ζουργός είχε ασχοληθεί με την Ιστορία της Μακεδονίας. Τώρα στρέφεται προς την εποχή του 1821 και εστιάζεται κυρίως στα όσα έχουν

να κάνουν με την πολιορκία του Μεσολογγίου. Κεντρικός ήρωας ένας Αμερικανός φιλέλληνας.

Ο Γκάμπριελ, νόθος γιος πλούσιου Αμερικανού γαιοκτήμονα, αφήνει την πατρίδα του, καθώς διαπιστώνει πως είναι αδύνατον να μπορέσει να ενωθεί με την αγαπημένη του Ελίζαμπεθ. Διαθέτοντας μια γερή κλασική παιδεία, αποφασίζει να φτάσει στην Ελλάδα για να βοηθήσει τον απελευθερωτικό αγώνα των Ελλήνων. Μέσα από ένα είδος ημερολογίου-ανεπίδοτων επιστολών προς την αγαπημένη του, ο αναγνώστης θα παρακολουθήσει ένα μεγάλο μέρος τόσο της ιστορίας των μυθιστορηματικών προσώπων όσο και κάποιων ιστορικών γεγονότων. Το υπόλοιπο μέρος δίνεται μέσα από μια τριτοπρόσωπη αφήγηση.

Η γυναίκα του οπλαρχηγού

Ο Γκάμπριελ, αφού περιπλανηθεί πρώτα σε λιμάνια της Μεσογείου, θα φτάσει σε μια καταρρακωμένη Θεσσαλονίκη τον Ιούλιο του 1821, θα γνωριστεί με την οικογένεια ενός Έλληνα πλούσιου που έχει χάσει την περιουσία του και στη συνέχεια θα ακολουθήσει τη βιασμένη από τους

Μια από τις γνωστότερες στιγμές της Ελληνικής Επανάστασης του Μεσολογγίου, αναβιώνει στο μυθιστόρημα. ΑΡΧΙΕΠΙ ΕΤ

Τούρκους κόρη του άρχοντα και τον ξεπεσμένο οπλαρχηγό άντρα της στην πορεία τους προς αναζήτηση των Ελλήνων επαναστατών της Κεντρικής Ελλάδας.

Πολύ γρήγορα γίνεται σαφές στον αναγνώστη πως ο Γκάμπριελ έχει αντικαταστήσει τον έρωτά του προς την Αμερικανίδα παιδική του φίλη με αυτόν προς τη Λαζαρίνα, την παραμυθισμένη γυναίκα του οπλαρχηγού. Από εκεί και πέρα το ερωτικό πάθος θα ταυτιστεί με το πάθος για αυτογνωσία και οι δύο εραστές θα βρεθούν αποκλεισμένοι στο Μεσολόγγι.

Το μυθιστόρημα αφιερώνει αναλογικά το μεγαλύτερο μέρος του στην

ντρικών προσώπων μέσα στα χρόνια που μεσολάβησαν, στην ουσία αποδυναμώνει αυτό που ο ίδιος ο Ζουργός ήθελε να υπερηφάνη, εκείνο το «τι είναι αυτό που στις αρχαίες μακάριες ακτές με καθλώνει» του Χαϊντενλιν και το οποίο ο ίδιος χρησιμοποιεί ως προμετωπίδα σε κάποιο κεφάλαιο.

Μεστή γραφή

Η «Αηδονόπιτα» δεν είναι μυθιστόρημα χαρακτήρων όσο τόπων και γεγονότων. Τα τέσσερα-πέντε βασικά άτομα που πάνω τους στηρίζεται η πλοκή μπορεί να γίνουντα αρκούντως γνωστά στον αναγνώστη αλλά δεν γίνονται οικεία. Αλλά τελικά είναι ένα σκαλί πιο πάνω στη συγγραφική πορεία του Ζουργού και σαφώς μπορεί να θεωρηθεί ως ένα από τα πλέον σημαντικά έργα της ελληνικής λογοτεχνίας των τελευταίων χρόνων, καθώς περιγράφει μια εποχή με τρόπο που ενώ δείχνει πως σέβεται απόλυτα την εικόνα της έτσι όπως μας έχει κληρονομηθεί, δεν διστάζει παράλληλα να την περιγράψει με ένα σχεδόν ανατριχιαστικό ρεαλισμό.

Ο Ιωίδωρος Ζουργός είναι ένας συγγραφέας με ταυτότητα. Ένας γραφίς που δεν φοβάται τον κόπο της γραφής. Κλασικός και Έλληνας σε μια εποχή μοντερνισμού και διεθνισμού. Και με το δικό του ευαίσθητο όσο και υπεύθυνο τρόπο προτείνει να ξαναδούμε την ιστορία μας όχι ανατρέποντάς την, αλλά ούτε και εξωραϊζοντάς την, όπως λέει ο Παπαδιαμάντης, με «...το αίσθημα εκείνο της μεγαλοελληνικής αυτοπαρηγορίας».

Ο Μάνος Κοντολέων είναι συγγραφέας. Το τελευταίο του βιβλίο «Το πρώτο λουλούδι» κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Πατάκη.

» Η «Αηδονόπιτα» δεν είναι μυθιστόρημα χαρακτήρων όσο τόπων και γεγονότων

εξιστόρηση της ζωής μέσα στην ψυχωραγούσα πολιτεία. Και αμέσως μετά την πώση και την έξοδο, οι κεντρικοί του ήρωες θα βιώσουν τη δική τους προσωπική κάθαρση.

Ο Ζουργός ούτε σε μία σελίδα από τις 590 του έργου δεν χάνει τον έλεγχο πάνω στη γλωσσική του έκφραση - ο λόγος του είναι άψογος, ελληνικά που δείχνουν και καλή παιδεία και πολύ κόπο και μεγάλη έμπνευση.

Αλλά στον τομέα της δομής, η ίδια του η έμπνευση τον παρασύρει - κάτι που το είχε αποφύγει στη σχεδόν εξίσου πολυσέλιδη «Πεταλούδα». Και υπάρχει και το τέταρτο μέρος του έργου, που μας μεταφέρει από το 1826 στο 1869 και που, θέλοντας να μας δώσει στοιχεία για την τύχη των κε-